

Ansökan till Landstinget Blekinges Sociala investeringsfond:

Universellt föräldrastöd till riktad målgrupp – nyanlända föräldrar”

Datum: 2016-05-12

Ärendenr 2016/00656
Dokumentnr 2016/00656-1

LANDSTINGET BLEKINGE

Innehållsförteckning

1 Bakgrundsbeskrivning	3
1.1 Rättsliga och Landstinget Blekinge	3
1.2 Problemformulering och nulägesbeskrivning	3
1.3 Vetenskapligt underlag	5
2 Syfte och mål	6
2.1 Syfte	6
2.2 Mål	6
3 Metod	7
4 Målgrupp	8
5 Tidsperiod	9
6 Implementering	9
7 Involverade aktörer	10
8 Genomförande	11
9 Uppföljning	13
10 Ekonomisk plan	14
11 Ekonomiska effekter	15
12 Underskrifter	17

1 Bakgrundsbeskrivning

1.1 Rädda Barnen och Landstinget Blekinge

Den sociala investeringsfonden ska användas för samverkans projekt mellan Landstinget Blekinge och externpart. Förebyggande arbete som på sikt kan antas ge minskade kostnader med särskilt fokus mot barn och unga. Fonden är ett viktigt verktyg för Landstinget Blekinge genom fördjupat samarbete mellan kommuner i Blekinge och andra aktörer genom att utveckla arbetssätt som främjar friskfaktorer.

Rädda Barnen verkar för att ansvaret för det första mottagandet av barn och unga med psykisk ohälsa ska vara tydligt utpekat och resurssatt i samtliga kommuner och landsting. Så ser det inte ut idag. På många håll saknas förebyggande och tidiga insatser för barn och unga med psykisk ohälsa och barn och föräldrar vet inte vart de ska vända sig för att få stöd, vilket kan få allvarliga, livsavgörande följder.

Rädda Barnen vill tillsammans med Landstinget Blekinge ansöka om pengar ur Sociala investeringsfonden för att motverka psykisk ohälsa för barn mellan 0-17 år. Barn har rätt till goda uppväxtvillkor och till bästa uppnåeliga hälsa.

1.2 Problemformulering och nulägesbeskrivning

Så gott som varje dag anländer nya barnfamiljer från jordens alla hörn till Sverige och en hel del av dem till Karlskrona. Föräldrar i ett nytt land står inför en massa utmaningar. En del i den nya kulturen kan vara okänt och det kan saknas trygghet i vardagen. Det kan gälla barnomsorg, skola, sjukvård och andra saker som är självklara för den som bott här hela livet. Nyanlända måste redan tidigt i asylprocessen få veta hur det fungerar i samhället.

Många av de som är nyanlända är barnfamiljer. Under år 2015 kom det 88 familjer med barn (sammanlagt 218 barn i familjerna) till Karlskrona med reservation för att ett fåtal kan ha kommit redan 2014. Ungefär 10 % av kvinnorna som kommer är gravida. Stor tid av besöken hos kvinnohälsovården går åt till samhällsinformation, att hitta till olika vårdinstanser, förstå den svenska vården. Ibland är grundkunskaper om kroppen och sjukdomar är bristfälliga och en del av vårdsökarna är analfabeter. De flesta har tolkbehov. På kvinnohälsovården har alla behov av en utökad provtagning. Kvinnohälsovården upplever att tiden behöver effektiviseras och fokuseras på bara exempelvis graviditetsövervakningen. Kvinnohälsovårdens föräldrastöd i grupp är utformat till svensktalande och idag finns inte möjlighet att erbjuda föräldragrupp på annat språk. Barnhälsovårdens föräldrastöd i grupp erbjuds i mindre omfattning på andra språk än svenska, med platstolk.

Inom barnhälsovården i Sverige arbetar man med hälsofrämjande och förebyggande insatser till alla för att minska den andel av befolkningen som senare kan komma att utveckla problem om inga insatser görs. På så sätt undviks också risken för att en insats upplevs som stigmatiserande. Barnhälsovården når i stort sett alla småbarnsföräldrar med det medicinska programmet i form av hälsoövervakning, läkarundersökningar och vaccinationer (Wallby T. Lika för alla? – Social position och etnicitet som determinanter för amning, föräldrars rökvanor och kontakter med BVC. Uppsala: Uppsala Universitet; 2012). Däremot saknar barnhälsovården en klart kompensatorisk ansats, det vill säga att man med selektiva eller indikerade insatser når till exempel invandrarfamiljer, familjer med låga inkomster, unga eller ensamstående föräldrar. I dessa grupper är dessutom deltagandet i föräldragrupper klart lägre. Arbetet på BVC i Blekinge har under år 2015 inneburit många möten med människor på flykt från krig och fattigdom. Ibland är familjer splittrade och barn kommer utan sina föräldrar. Ibland kommer de tillsammans. Familjerna har många gånger en svår tid bakom sig och deras framtid kan ofta vara oklar. Flyktningbarn har rätt till kostnadsfri barnhälsovård precis som alla andra barn. Kompletteringar och riktade insatser kan behöva göras eftersom barnen kan ha gått miste om hälsovård tidigare i livet. Kompletterande vaccinationer, uppföljning av hälsosamtal, läkarundersökning på BVC och remittering till olika specialistinstanser kan behövas. För dessa familjer måste avsättas tillräckligt med tid för att kunna göra ett individuellt program som kompenserar det som familjen kan behöva men inte kunnat ta del av. Att främja flyktningbarnens hälsa, motverka stress och stå upp för deras rättigheter är en viktig uppgift i mötet med familjerna på barnavårdcentralen (BVC). Socialstyrelsen (Socialstyrelsen 2014, Vägledning för barnhälsovården) slår fast att barnhälsovården behöver utveckla arbetsätt för att nå de barn och deras familjer som lever i utsatta levnadsförhållanden.

Utmaningen inom elevhälsan på gymnasiet är främst att hinna vaccinera alla nyanlända, samt att hinna med hälsosamtalen på den enhet där vaccinationer tar all tid för skolsköterskan. Dessutom ska de ha möjlighet att ta hand om annan problematik som unga människor som mår dåligt efter flykt och trauman, hedersproblematik, integration, risk för radikaliserings, den ökande ohälsan i stort för alla elever samt att inte tappa allt det andra när fokus själv prioriterar sig till nyanlända och vaccination.

Under de senaste två decennierna har den psykiska ohälsan ökat bland barn och ungdomar. En nationell strategi (se bilaga 2) har utarbetats för att utveckla universellt förebyggande föräldrastöd för att vända den negativa utvecklingen av barn och ungas psykiska och fysiska hälsa. Stöd och hjälp i föräldraskapet dvs. den process där föräldrar engagerar sig i sitt barn och i att ge det fysisk och känslomässig omsorg, näring, och skydd, kan öka andelen barn som har goda relationer med föräldrarna och därigenom öka barns möjligheter till god hälsa och ett gott liv. Föräldrarna är de personer som har störst betydelse för sina barn och som därmed också påverkar barns hälsa. Landets alla föräldrar kan därför sägas vara samhällets viktigaste resurser i arbetet med att främja barnets hälsa och psykosociala utveckling, föräldrar är en viktig skyddsfaktor.

Att främja barns och ungas hälsa är ett gemensamt arbete för alla samhällsaktörer. Hälsofrämjande arbete innebär ofta samverkan, teamarbete och överlappning mellan olika aktörer, Landsting, Kommun och idéburenssektor. Att föräldrarna ges stöd i sitt föräldraskap är en rättighet för barnet i enlighet med Förenta Nationernas (FN) kon-

vention om barnets rättigheter (Socialdepartementet, 2014). Vi har idag inte tillräckliga resurser och möjligheter att möta nyanlända utifrån deras behov.

Länsstyrelsen och Landstinget har under hösten 2015 haft kommundialoger kring föräldrastöd. Det har visat sig att det finns ett stort behov av universellt föräldrastöd som riktar sig till nyanlända. Kommunerna efterfrågade en samverkan och samarbete mellan olika aktörer som möter barn och föräldrar i samhället.

En förstudie har tagit del av befintlig kunskap kring asylsökande och nyanländas förväntade vårdbehov, med fokus på psykisk hälsa, och cirka 20-30 % av asylsökande och flyktingar bedöms lida av psykisk ohälsa. Ytterligare fler bedöms ha behov av insatser för att förebygga och förhindra uppkomst av psykisk ohälsa. Mer forskning behövs men utifrån den kunskap som finns kan konstateras att det finns ett omfattande behov av förstärkta insatser på alla nivåer. Behov av metodstöd och stödjande verktyg har också identifierats, för att stödja utförande, spridning och uppföljning av insatserna. Enligt experter på området, med mångårig erfarenhet av arbete med flyktingar, bedöms att ytterligare fler har behov av insatser för att förebygga och förhindra uppkomst av psykisk ohälsa. Experternas bedömning är att de som kommit till Sverige den senaste tiden i hög utsträckning varit med om flera trauman.

Bland de med psykisk ohälsa har vissa lätt till medelsvår psykisk ohälsa, vilket framförallt ska hanteras på primärvårdsnivå, och vissa svår psykisk ohälsa som behöver den specialiserade psykiatrins resurser. Hos barn förekommer sannolikt en omfattande problematik och kvinnor anses särskilt utsatta. Vissa former av psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända är alltså både mer vanligt förekommande och i många fall allvarigare än genomsnittet i befolkningen (Socialstyrelsen 2015, Hollander 2013).

1.3 Vetenskapligt underlag

Världshälsoorganisationens (WHO) oberoende kommission för hälsans sociala bestämningsskador, den så kallade Marmotkommissionen, konstaterade i sin rapport *Closing the gap in a generation* (WHO CSDH, 2008) att "ojämlikhet i hälsa går att undvika, eftersom den har sin grund i de förhållanden under vilka människor växer upp, lever, arbetar och åldras, samt de system som tillämpas för att hantera sjukdomar". I Folkhälsan i Sverige, Årsrapport 2014 (Folkhälsomyndigheten, 2014a) konstateras att hälsan är ojämnt fördelad i befolkningen. Rapporten visar att skillnader mellan grupper med olika utbildningsbakgrund finns avseende livslängd, självskattad hälsa och i förekomsten av så gott som alla stora folksjukdomar. Skillnader finns också i förutsättningar för god hälsa. Ojämligheten i hälsa som drabbar barn både indirekt via föräldrars olika livsvillkor och direkt genom de skilda möjligheter som barn har. Marmotkommissionen slog fast att "Det finns en social gradient i hälsa – ju lägre en persons sociala position är, desto sämre är hans eller hennes hälsa. Åtgärder ska rikta in sig mot att reducera gradienten i hälsa. Att bara rikta in sig på de mest utsatta kommer inte att reducera ojämlikheten i hälsa tillräckligt. För att reducera den sociala gradienten, måste åtgärder vara universella, men med en omfattning och intensitet som är proportionell till graden av utsatthet. Vi kallar detta "proportionell universalism"

I betänkandet "Stöd i föräldraskapet" (<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/25100>) uppmärksammas bl.a. behovet av ett universellt föräldrastöd under barnets hela uppväxttid. I betänkandet betonades vikten av att ge stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap ur folkhälsosynpunkt med barnets rätt till goda och trygga uppväxtvillkor. För att förebygga barnets framtida problem skall ett tidigt och brett universellt föräldrastöd erbjudas. Det är viktigt att alla aktörer vars verksamhet riktar sig till barn samverkar och driver ett målmedvetet och strategiskt arbete för att dels främja hälsa, dels förebygga ohälsa bland barn och ungdomar. För att utnyttja samhällets resurser mer effektivt än i dag anser regeringen att det är av stor betydelse att alla aktörer på lokalnivå vars verksamhet riktar sig till föräldrar samverkar kring stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap. I FN:s konvention för barns rättigheter lyfter man att det är föräldrarnas ansvar att ge barnen goda uppväxtförhållanden och livsvillkor (artikel 5). Staten och samhället ska göra sitt bästa för att ge stöd till föräldrarna (artikel 18).

Insatsen "Universellt föräldrastöd till riktad målgrupp – nyanlända föräldrar" är i linje med folkhälsopolicy för Blekinge län 2014-2018, vars mål bland annat är att förbättra Blekingebornas hälsa och utjämna de skillnader i hälsa som råder mellan olika grupper. I policyn samtliga fyra strategiska områden nämns vikten av att stötta föräldrar i föräldrarollen med särskilt fokus på samspel mellan barn och föräldrar.

2 Mål

2.1 Övergripande mål

Målet på längre sikt är en jämlik hälsa bland barn och unga i Blekinge samt att minska utanförskapet.

2.2 Satsningens syfte

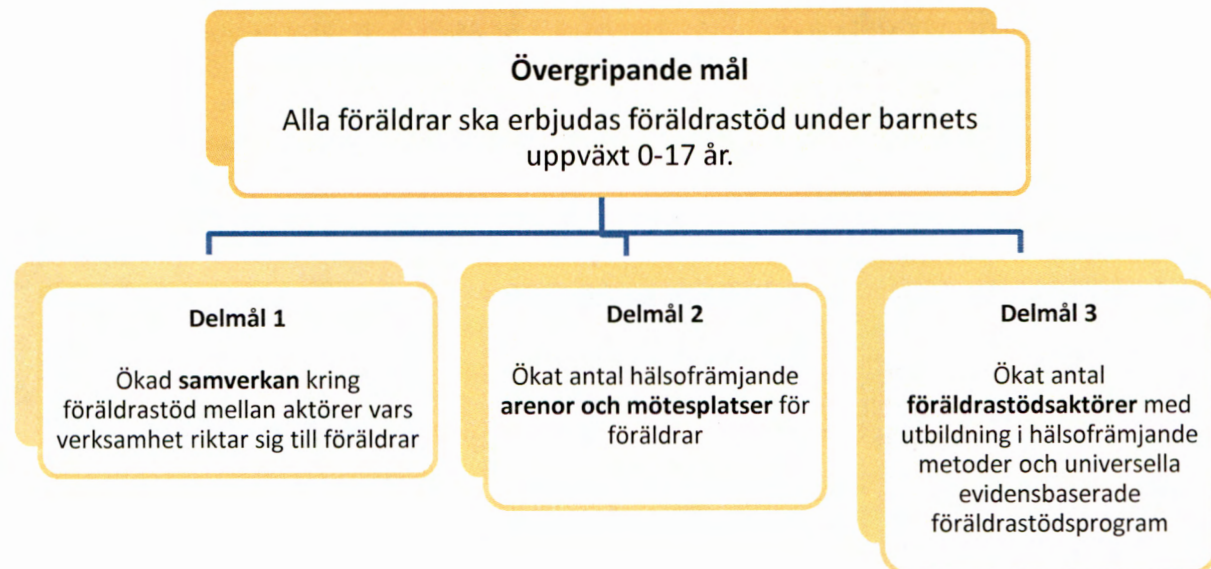
Syftet med satsningen är att anta den nationella föräldrastödsstrategin till en riktad målgrupp – föräldrar som är nyanlända. De nyanlända ska ges stöd och ökad trygghet i sitt föräldraskap genom:

1. Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar
2. Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar
3. Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram
4. Kunskapsspridning kring föräldrastöd för målgruppen och involverade aktörer

3 Metod

Metoden är att utgå från den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd (se bilaga 2).

För att på ett effektivt sätt nå målgruppen; nyanlända föräldrar, behövs riktade insatser och en samordnare som säkerställer arbetet med att nå de tre delmålen, enligt den nationella strategin och i nära samverkan med landstinget, kommunen och Rädda Barnen samt andra aktörer.

Delmål 1. Samverkan: Föräldrar kommer i kontakt med många olika samhällsinstanser som var och en utgår från sitt ansvarsområde och sitt perspektiv. Samverkan, i vid mening är en nödvändighet för att möta de olika komplexa behov som föräldrar har i det moderna samhället. Såväl forskning som praktiska exempel visar att det finns stora möjligheter att påverka och förbättra stödet och hjälpen till föräldrar genom att de olika instanserna samverkar, samordnar och samlokaliserar sitt arbete. Förutom att motverka splittringar syftar samverkan till förbättrad kvalitet genom flera olika verksamheter och funktioner inom dessa, bidrar med kompletterande resurser, kunskaper och kompetens. Samverkan är ett sätt att nyttja befintliga resurser effektivt.

Delmål 2. Mötesplatser: Hälsofrämjande arenor är plats i människors vardag som syftar till att förstärka deras vardagsmakt och självförtroende. Utgångspunkten i det universellt förebyggande arbetet är att främja de faktorer, och stärka de skyddsfaktorer, som bidrar till hälsa i såväl den psykosociala som den fysiska miljön. Ju mer föräldrar upplever positiva, stödjande relationer, desto större möjlighet har de att höja uppfattningen av sig själva, sina barn och förhållandet till dem. När sociala nätverk saknas eller brister ökar behovet av samhällets insatser. Samhällets kan då medverka till att föräldrar får de förutsättningar de behöver för att bygga egna nätverk i sin närmiljö.

Delmål 3. Föräldrastödsprogram: *Älskade Barn* är skrivet av Hetty Rooth, doktorand i folkhälsovetenskap. Arbetet utgår från FN:s Barnkonvention och har utvecklats från studieförämjandets program som utgår från de projektmedel från Arvsfonden som startade 32 olika projekt med inriktning på flyktingbarn och migration som pågått under ca 13 år. Materialet är framställt speciellt för föräldrar i nytt land och riktar sig till föräldrar med barn 0-18år. I Stockholms projekt Samordnat föräldrastöd i Järva var det övervägande Somaliska föräldrar som deltog och över hälften av deltagarna var pappor. (Dec 2014) var det ca 3000 föräldrar på 3 år som deltagit. Nu sprids det över hela landet. Materialet lotsar deltagarna fram i samtalet. Med frågor, bilder, tips på filmer och läsning. Man använder inga pekpinnar, utan man försöker synliggöra och diskutera. Det är önskvärt om både kvinnor och män går cirkelledarutbildning, då genusperspektivet är av vikt för att få både det manligt och kvinnligt perspektiv på föräldraskapet i det nya landet.

Målen med föräldrastödsprogrammet *Älskade barn* är:

- Att väcka ett tydligt samhällsintresse och ge kunskap och insikt om att leva som föräldrar i nytt land.
- Deltagarna ökar sina sociala nätverk, får vara delaktiga och stärkas i sin föräldraroll och därmed bidrar till en bra uppväxt för sina barn.

Varje träff har ett tema.

Upplägget för de sex studiecirkelarna är:

Cirkel 1. Barnen och vi.	Cirkel 2. Barnen i familjen.	Cirkel 3. Barns vardag.
1. Barns behov	1. Växa upp i Sverige	1. Barnomsorg 0-2
2. Familj i Sverige	2. Leva tillsammans.	2. Grundskola 6-12år
3. Barns rättigheter	3. Flera språk blandspråk	3. Fritiden.
Cirkel 4. Tonåring i familjen.	Cirkel 5. Tonåringens vardag.	Cirkel 6. Normer/Värden
1. Växa upp i Sverige.	1. Högstadiet och gymnasiet.	1. Att må bra
2. Leva tillsammans.	2. Fritiden.	2. Heder och skam
3. Dubbla liv blandliv.	3. Framtiden.	3. Bryta mot lagen

www.studieförämjandet.se/Cirkeln/Inspiration-kunskap/Älskade)

4 Målgrupp

Målgruppen är nyanlända som bor i Karlskrona, området Kungsmarken, Gullaberg och Marieberg. Det finns ca 910 hushåll. Totalt ca 750 barn i åldern 0-17 år, 368 flickor, 374 pojkar. Projektsamordnare tillsammans med cirkelledarna i föräldragrupperna kommer att söka upp föräldrar och informera om föräldrastödsprogrammet och mötesplatsen via skola, förskola, SFI, Svenska kyrkan och Ideella föreningar som finns i bostadsområdena.

Pågående satsningar i Karlskrona som kan komplettera tänkt insats:

Karlskronakommissionen – Kommissionens arbete syftar till att ta fram en långsiktig strategi för en bättre och mer jämlik social omsorg i kommunen. Fokus är barn och unga i åldrarna 0-24 år, och målet är att ge Karlskronas barn och unga de bästa förutsättningarna för en bra start i livet. Bättre förutsättningar och uppväxtvillkor för barn och unga kommer på sikt skapa invånare med en god hälsa. Uppdraget bör därför ses som en del i folkhälsoarbetet och strävan efter ett socialt hållbart Karlskrona. Kommissionen har påbörjat att kartlägga hur det ser ut i kommunen för att kunna bestämma vad som bör förändras. Kartläggning har gjorts genom open-space möte, kunskapsseminarium, workshop, styrgruppsmöten, projektmöten och dialogcafé.. Kommissionen är också med i Blekinge Tekniska Högskolas forskningsprojekt Hållbar kommun- och regionutveckling.

Brottsförebyggande rådet - Lokala BRÅ i Karlskrona arbetar för att förbättra det brottsförebyggande arbetet. De vill minska brottsligheten och öka tryggheten i Karlskrona kommun. Det finns ett områdes-BRÅ i "mellanstaden" (Marieberg, Gullaberg, Kungsmarken) där en rad aktörer samverkar bland annat Sunnadalskolan, fritidsgården, Polisen, socialförvaltningen, fastighetsägare och Kungsmarkskyrkan.

Panncentralen - Den nybildade Folkets Hus-föreningen Panncentralen i Kungsmarken arbetar för en mötesplats för dem som bor i Kungsmarken, Mariedal och Gullaberg. Ung Styrka, Hyresgästföreningen, Arabiska kulturföreningen, Somaliska kulturföreningen, Rädda barnen och Svenska kyrkan är några av föreningarna som nu kommer samarbeta i en paraplyorganisation. Satsningen kommer att innehålla möjligheter för människor att mötas. Planer finns för verkstad, studio, ateljé, café och musikscen mm.

Blekinge idrottsförening - på Rosenholm i Karlskrona bedrivs framgångsrika integrationsprojekt, det har visat sig att idrotten är ett bra sätt att överbygga klyftor mellan människor.

5 Tidsperiod

September 2016 – september 2019. Satsningen kommer att pågå under 3 år. Uppföljning och rapportering till Landstingetstyrelsen kommer att göras en gång om året. Styrelsen får en årsrapport av satsningens resultat och en uppföljning av processen vart halvår, för att säkerställa att satsningens olika delar genomförs.

6 Implementering

Om satsningen visar positiva resultat i valt område planeras spridning till samtliga kommuner i länet, där behov finns att nå målgruppen. Efter andra året påbörjas arbetet med möjlig spridning i länet. Tid ska avsättas under satsningen att arbeta fram en implementeringsplan och tredje året är den huvudsakliga uppgiften att förbereda im-

plementeringen.

7 Involverade aktörer

Rädda Barnen - Stöder barn i utsatta situationer och väcker opinion för barns rättigheter – i Sverige och i världen. Rädda Barnen är en barnrättsorganisation som arbetar för att alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda och verksamheten grundar sig på Barnkonventionen. Rädda Barnen arbetar för de barn som har det svårast. Barn som utsätts för våld och övergrepp, inte får gå i skola, saknar stöd från föräldrar och andra vuxna, lever i fattigdom eller i krig och katastrofer. Vi kämpar för att alla barn ska få en trygg och hälsosam uppväxt, att de ska kunna göra sina röster hörda och därmed få inflytande över sin situation.

Mödrahälsovården – Har en central roll för kvinnors och familjers hälsa genom att tillhandahålla rådgivning och insatser inom sexuell och reproduktiv hälsa. KHV:s uppdrag är att genom främjande och förebyggande insatser och identifiering av risker för ohälsa, bidra till en sexuell och reproduktiv hälsa samt minimera risker och sjuklighet för kvinnor och barn under graviditet, förlossning och spädbarnstid. Hälsovård i samband med graviditet kan vara, medicinskt basprogram, fosterdiagnostik, hälsoinformation under graviditet, psykosocialt arbete, stöd i föräldraskap och föräldragrupper med förlossnings- och föräldraförberedelse. Familjeplanering på individnivå med preventivmedelsrådgivning samt STI-prevention. Utåtriktad verksamhet för att förebygga oönskade graviditeter och STI på grupp- samhällsnivå. Gynekologisk cellprovskontroll för att förebygga cervixcancer. Folkhälsoarbete och samtal om livsstilsfrågor.

Barnhälsovården – Barnhälsovårdens mål är att bidra till bästa möjliga fysiska, psykiska och sociala hälsa för barn genom att främja barns hälsa och utveckling, förebygga ohälsa hos barn samt tidigt identifiera och initiera åtgärder vid problem i barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö. Barnhälsovården erbjuder universella och riktade insatser genom mottagnings- och hembesök, hälsovägledning, hälsoövervakning, vaccinationer och föräldrastöd.

Karlskrona kommun - Våren 2015 bildades en Karlskronakommision vars arbete leds av en bred politisk styrgrupp. Karlskronakommisionens arbete syftar till att ta fram en långsiktig strategi med fokus på barn och unga, 0-24 år, för ett socialt hållbart Karlskrona. Målet är att ge dem de bästa förutsättningarna för en bra start i livet. Bättre förutsättningar och uppväxtvillkor för barn och unga kommer på sikt skapa invånare med en god hälsa. Ett av de övergripande målen för det långsiktiga arbetet handlar om att alla föräldrar/vårdnadshavare ska ha tillgång till föräldrastöd. Den långsiktiga strategin och en handlingsplan ska presenteras för kommunstyrelsen innan årsskiftet 2016/2017.

Socialförvaltningen – Socialförvaltningens Barn- och ungdomssektion handlägger sociala insatser för barn och ungdomar till och med 18 år. Familjer, barn och unga kan råka ut för problem som är svåra att lösa på egen hand. Då kan man vända sig till Barn- och ungdomssektionens mottagningsteam. Rådgivning, samtalsstöd, föräldragrupper. Stödinsatserna vid Barn- och ungdomssektionen är kostnadsfria. Mot-

tagningsteamet ansvarar för Barn- och ungdomssektionens mottagning-telefon. Där svarar en socialsekreterare som kan; ta emot anmälningar kring misstanke om att barn far illa, ta emot ansökningar från familjer boende i Karlskrona kommun, ge information och råd och fungera konsultativt gentemot andra professioner (sjukvård, skola, barnomsorg) som kommer i kontakt med barn och ungdomar.

Elevhälsan – För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Kungsmarkskyrkan – Att skapa sig en tillvaro i ett nytt land där man inte kan språket eller känner någon är inte lätt. Diakonicentrum i Kungsmarkskyrkan vill underlätta för nyanlända att komma ut i samhället och i det svenska föreningslivet. Med verksamheten vill Kungsmarkskyrkan bryta social isolering, träna på det svenska språket och knyta vänskapsband genom frukostmöten, skaparcafé, fadderverksamhet, barnverksamhet, confirmation och gudstjänster.

Studiefrämjandet - Ett av Sveriges största studieförbund med ett brett utbud av studiecirkel, utbildningar, kulturarrangemang och föreläsningar. Med en särskild inriktning mot ökad kunskap om natur, djur, miljö och kultur arbetar vi aktivt med hållbar utveckling. Utifrån ett demokratiskt synsätt hävdar studiefrämjandet allas lika värde och rätt till kunskap, kultur och bildning. I all verksamhet ska mångfald främjas och främlingskap och rasism motarbetas. Att hjälpa människor att utvecklas tillsammans med andra, samtidigt som de har kul prioriteras. Visionen är - "Studiefrämjandet ska vara en frigörande kraft för människors möjligheter i ett samhälle med respekt för naturens och kulturens mångfald". Det är studiefrämjandet som har arbetat fram föräldrastödsprogrammet "Älskade barn".

8 Genomförande

Föräldraprogram

Satsningen startar upp 160901 med att samordnaren ansvarar för att cirkelledare tas fram för föräldraprogrammens olika språkriktningar; arabiska, somaliska och svenska. Totalt ska 9 cirkelledare gå utbildning. Utbildningen leds av studiefrämjandet som också bistår med mentorer för cirkelledarna. Utbildningen för cirkelledarna kommer att förläggas till vecka 37, 2016. Cirkelledarna kommer att få arvode från studiefrämjandet under tiden de är cirkelledare. Urvalet av ledare till föräldrastödsprogram "Älskade barn" i de olika språkgrupperna svenska, arabiska och somaliska kommer att göras tillsammans med arbetsförmedlingen och de respektive föreningarna (arabiska föreningen och somaliska föreningen). Ledare inom andra språkgrupper tas också fram med hjälp av arbetsförmedlingen, där en del av kravspecifikationen är att ha goda kunskaper i svenska språket i tal och skrift. Arbetet med att hitta rätt ledare och nyckelpersoner är viktigt för att skapa förtroende i de aktuella delmålgrupperna.

cirkelledarna kommer att leda föräldrastödprogram för 5-7 familjer åt gången i varje grupp. (Det är viktigt att hålla grupperna små för att alla föräldrar skall kunna komma till tals). Varje grupp kommer att mötas och arbeta i 6 olika teman med olika inriktningar. Varje tema har 3 samtalsträffar, där man samtalar kring frågor som finns i materialet "Älskade barn". I början kommer träffarna att hållas lite tätare för att föräldrarna skall lär känna varandra och för att tryggheten skall öka i gruppen. Grupptiden (träfftiden) är 1-1½ timma vid varje tillfälle. Deltagarnas totala tid för varje gruppträff blir ca två timmar. Vi kommer att ge gruppen möjlighet att stanna kvar någon timme efter varje träff när väl gruppen etablerats. Det stärker de sociala kontakterna i gruppen, möjlighet till egen reflektion och ger en lugnare avslutning på grupptillfällena.

Samordnaren kommer att marknadsföra och ta kontakt med föreningar i aktuellt bostadsområde, SFI, förskola och skola för att få föräldrar med barn i åldrarna 0-17 år, intresserade att delta i föräldraprogram "Älskade barn". Urvalet av föräldrar i föräldrastödsprogrammet kommer att bygga på frivillighet och planeras start upp 161003. Kungsmarkskyrkan står för lokal för föräldragrupperna.

Det skall eftersträvas att ge båda föräldrarna möjlighet att delta genom att så långt som möjligt anpassa tidpunkterna för träffarna enligt familjernas önskemål och behov. Internationell forskning visar att om pappor investerar tid, närvaro och engagemang i sina barn minskar risken för flickors depressivitet i tonåren och för utagerande beteende hos pojkar i skolåldern. Professor Lars Jalmert menar att om syftet är att verka för ett mer jämställt föräldraskap måste kvinnliga och manliga föräldrar samtala med varandra om sina gemensamma och specifika erfarenheter. Alla föräldrar i den riktade målgruppen skall därför erbjudas föräldrastöd i grupp.

Mötesplats

Samordnaren ansvarar för att naturlig mötesplats till den riktade målgruppen och där en ökad samverkan mellan föräldrar skapas. Samordnaren möter upp tre dagar i veckan from 161004. På mötesplatsen ska det vara fokus på föräldrastöd. På mötesplatsen ska det anordnas kunskapsspridning under ledning av bland annat mödrhälsovården, barnhälsovården, elevhälsan och ungdomsmottagningen. Informations- och tematräffar skall planeras inom ämnen som till exempel förlossningsförberedelse, förberedelse inför föräldraskap, infektioner/egenvård, kost/fysisk aktivitet/tobak/alkohol, vaccinationer, barnsäkerhet, gränssättning och teman som efterfrågas av föräldrarna. Det skall finnas tillgång till tolkar för de olika språkgrupperna.

Samverkan och kunskapsspridning till målgruppen och aktörer

Samordnaren kommer att verka för samverkan skall öka mellan olika aktörer som organisationer, föreningar m.fl. som möter barn och föräldrar. Samordnaren ska bjuda in, informera och ha dialog med målgruppen och aktörer samt sammankalla till nätverksträff för aktörer med syfte kunskapsspridning och dialog i föräldrastödsfrågor 1 gång per år. Första nätverksträffen för aktörer förläggs till Panncentralen i Kungsmarken under vecka 45 2016. Kunskapsspridningen sker via föräldraprogram, föreläsningar, samtal på mötesplats, nätverksträffar, mellan föräldrar, mellan aktörer och mellan föräldrar och aktörer.

9 Uppföljning

Uppföljningen och utvärderingen av satsningen ska ge svar på om vi nådde målen? Vilka blev effekterna? Vilka lärdomar drar vi? Samordnaren ska med hjälp av intervju och utvärderingsformulär följa upp aktörernas KVC, BVC, Elevhälsans, föreningars och organisationers upplevelser av satsningen.

Uppföljning av föräldrastödsprogrammen kommer att göras med frågor i utvärderingsformulär på föräldragruppernas egna språk. Angående förväntningar man har, hur man upplever sin hälsa, välbefinnande och känsla av sammanhang. Statistik ska finnas på hur många föräldrar som har gått igenom "Älskade barn" och hur många ledare har utbildats, hur många kurser har hållits, hur många aktiviteter har genomförts på mötesplatser för föräldrar och barn och hur många föräldrar har varit närvarande mm. I Föräldrar stöds programmet "Älskade barn" finns frågeformulär som ska fyllas i före och efter avslutad utbildning och åter efter 6 månader. Studiefremjandet ansvarar tillsammans med samordnaren för denna utvärdering.

Samordnaren kommer att ansvara för kontinuerlig uppföljning vad gäller samverkans- och nätverksmöten, antal samverkans partners och resultat av samverkan, antal besök på mötesplats, antal föreläsningar, antal deltagare i föräldrastödsprogram- och antal kurstillfällen. Rädda Barnen kommer tillsammans med samordnaren göra en utvärdering som är riktad till aktörerna i början av satsningen och därefter varje år. Tillsammans med berörda verksamheter i landstinget och kommunen kommer samordnaren att avsätta tid under projektets andra och tredje år för att arbeta med att lägga fram förslag på hållbar implementering.

Uppföljningen av mödrahälsovården:

- Antal föräldrar som under graviditeten har deltagit vid minst ett informationstillfälle/utbildning av barnmorska på mötesplatsen (per år).
- Antal barnmorskor som deltagit i nätverksmöten (antal barnmorskor och möten/år).

Uppföljningen av barnhälsovården: Barnhälsovården erbjuder, genom att delta i satsningen, en klart kompensatorisk ansats, det vill säga med selektiva eller indikerade insatser når till nyanlända familjer.

- Antal barn i åldern 0-6 år som har minst en förälder som deltagit vid minst ett informationstillfälle/ utbildning av BHV-sjuksköterska på mötesplatsen (per år).
- Antal BHV-ssk som deltagit i nätverksmötet för kunskapsspridning (antal ssk och antal möten/år).
- Antal barn 0-6 år, inskrivna på BVC, som har minst en förälder som deltagit i föräldrastödsprogrammet "Älskade barn"

Indikatorer för uppföljning av mål och förväntat resultat på långsikt:

För att mäta de övergripande målen ökad jämlik hälsa och ett minskat utanförskap kommer indikatorer av konsumtion av sjukvården att mätas och deltagarnas upplevelse av att var inkluderad i samhället. Det skulle vara önskvärt att mäta antal elever

med slutbetyg och gymnasiebehörighet eftersom det är viktiga skyddsfaktorer för hälsa på sikt, vilket är svårt att genomföra på grund av insatsens längd.

Landstinget får en årsrapport av satsningens resultat och en uppföljning av processen vart halvår.

10 Ekonomisk plan

Kostnadspost/Insats	Kostnad för social investeringsfond/år	Kostnad för Studiefrämjandet/år	Kostnad för Rädda Barnen/år	Kostnad för Kungsmarks-kyrkan/år	Kostnad för hela tidsperioden 3 år
Utbildningskost för 9 st cirkelledare i Ålskade barn (arabiska, somaliska, svenska) 12 cirklar x 2 000 kr + projektledning för cirkelledare	54 000 kr				54 000 kr
Samordnares lön: 12 x 34 000 kr/mån = 408 000 kr (inkl semesterersättning) Arbetsgivaravgifter: 31.42% = 128 000 kr Tjänstepension: 4.5 % = 18 500 kr (för kommun och landstingsanställda) Foraförsäkring 1 500 kr	556 000 kr				1 668 000 kr
Utvärdering av Linneuniversitetet	69 167 kr				207 501 kr
Marknadsföring, föreläsning, material övrigt	10 000 kr	10 000 kr	10 000 kr		30 000 kr
Telefon			3 000 kr		9 000 kr
Dator + skrivare			20 000 kr		20 000 kr
Bilkostnader + resor 26 kr/mil x 225mil/år	5 850 kr				17 550 kr
Lokal för föräldrastödsprogram				20 160 kr	60 480 kr
Kontorslokal				56 700 kr	170 100 kr
Cirkelledare		Arvode 175 kr/timme inkl. sociala avgifter Totalt 20 000 kr			60 000 kr
Tolkkostnad	(255 kr/tim) 5 100 kr				15 300 kr
Utbildningskostnad för KHV, BHV och Elevhälsan 263 kr/tim x12 tillfällen	(263 kr/tim) 9 468 kr				28 404 kr
	Totalkostnad/år 667 695 kr	Totalkostnad/år 30 000 kr	Totalkostnad/år 33 000 kr	Totalkostnad/år 76 860 kr	Totalkostnad för hela tidsperioden 2 340 335 kr

11 Ekonomiska effekter

Då antalet nyanlända familjer med barn har ökat mycket under senaste tiden kommer också kostnader för insatser från både kommuner och landsting att öka. De akuta och omfattande stödinsatserna kostar mest, vilket blir aktuellt om målgruppen inte ges tidiga och rätt stöd. Genom denna satsning skapas förutsättningar för att hjälpa målgruppen till att i ett så tidigt skede som möjligt vägledas rätt och få del av samhällets universella föräldrastöd. Vilket kan hjälpa familjer och föräldrar att hantera sin egen situation och sina egna svårigheter på ett bättre sätt. Det skapar i sin tur förutsättningar för att få till en fungerande vardag. Målgruppen för satsningen är nyanlända familjer, det är familjer med barn som har hela livet och arbetslivet framför sig. Det innebär att samhället har stora kostnader att spara om de som unga vuxna har verktyg för att klara av att hantera sina svårigheter och därmed klara av ett fungerande arbetsliv. Risken är annars stor att individen hamnar i någon form av utanförskap eller situationer som kräver olika insatser för kommunen och landstinget. Den viktigaste skyddsfaktorn för psykisk hälsa för barn är barnets föräldrar. Alltså är föräldrar de viktigaste resurserna i samhället för att barn ska utvecklas till trygga individer med god hälsa.

Alternativa kostnader för satsningen är svår att beräkna, då satsningen till största del utgörs av insatser och aktiviteter i ett tidigt skede då det ännu inte blivit synligt vilka kostnader målgruppen framöver eventuellt kommer att generera. Däremot kan listan göras lång över möjliga utfall som kan uppstå till följd av att satsningen **inte** genomförs:

- Svårigheter att förstå svenska systemet inom sjukvården och samhället.
- Behov av stödinsatser från barnpsykiatri
- Behov av stödinsatser från vuxenpsykiatri
- Behov av stödinsatser för att klara skolan
- Risk för att barnen inte fullföljer skolan, utan blir hemma sittare.
- Utanförskap
- Psykisk ohälsa
- Behov av försörjningsstöd
- Hamnar i kriminalitet
- Hamnar i missbruksproblematik
- Svagt engagemang från föräldrar gällande sina barns skolgång
- Bristande medverkan av föräldrar på föräldramöten och skolaktiviteter
- Svagt engagemang av papporna när det gäller barns skola och fritid
- Föräldrarnas kontaktytor är dåliga
- Föräldrarna upplever att de inte har verktyg att uppfostra sina barn i det svenska samhället.
- Föräldrarna har okunskap om de lagar som gäller för barn och unga.
- Föräldrarna är otrygga i föräldrarollen

Dessa situationer kan givetvis uppstå ändå, även om föräldrarna får del av universellt föräldrastöd, men sannolikheten är stor att familjer, föräldrar och barn integreras och

blir mer delaktiga i samhället och det blir mindre omfattande stödinsatser senare i livet än om målgruppen inte tagit del av satsningen.

Socialstyrelsen uppskattar att mellan 20 till 30 procent av asylsökande och flyktingar lider av psykisk ohälsa. Experter bedömer att ännu fler har behov av insatser för att förebygga eller förhindra uppkomst av psykisk ohälsa. Professor Ingvar Nilsson beskriver effekterna i boken Utanförskapets pris, Socialainvesteringar och Socioekonomiska strategier (Ingvar Nilsson.nilsson@seeab.se2013-05-16)

Återföring

Ansökan gör anspråk på 2 000 755 kronor från den sociala investeringsfonden. Eftersom satsningen -investeringen görs i ett tidigt skede innebär det att samhället slipper dyra kostnader för psykiatrisk vård, missbruksvård och kriminalitet för att nämna några.

Inom landstinget skulle man kunna anta ett minskat tryck i psykiatri, primärvård och på Blekingesjukhuset. Dessa förvaltningar bör därmed inkluderas i en återföring tillbaka till fonden från och med år 2020 och fem år framåt, förutsatt att satsningen ger de effekter som förväntas.

Det blir också en kostnadsminskning för socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

12 Underskrifter

Underskrift av samtliga berörda verksamhetschefer och civila aktörer.

Landstinget Blekinges part

Ort och datum

Namn: **BODIL SUNDLÖF**
Förvaltning: **PSYKIATRI OCH HABILITERING**
Organisation: **LANDSTINGET BLEKINGE**

Ort och datum **Karlskrona 2016-05-24**

Namn:

Förvaltning:

Organisation:

Ort och datum

Karlskrona 160525

Eric Andersson Verksamhetschef

Namn:

Förvaltning:

Organisation:

Kvinnokliniken
Blekingesjukhuset
Landstinget Blekinge

Bodil Sundlöf

Namn:

Förvaltning:

Organisation:

Falck
Planeringssektör/SD-staben
Landstinget Blekinge

Karlskrona 26/5-2016

Övriga huvudmän

Ort och datum

Karlskrona 20/5-2016

Namn:

Förvaltning:

Organisation:

Carl Martin Larici
Kommunledu. förvaltningen
Karlskrona kommun.

Ort och datum

Karlskrona 19/5-2016

Namn:

Förvaltning:

Organisation:

Jakob Skarphagen
underförande
Rädda Bannan
Karlskrona

Ort och datum

Karlskrona 24/5 2016

Namn:

Förvaltning:

Organisation:

Bridel Wälm bitr verksamhetschef
Procur Lemnsmannens Vårdcentral

